

Solnčnice.

Sličica. — Spisal † *Frančišek Dobnikar.*

Na spodnji strani čuvajnice jih je rasla ob zidu kar cela gredica; na močnih, z velikimi, redkimi listi poraslih steblih so se zibali težki, zlati cvetovi. Solnce jih je obsevalo ves dan, in one so radostno zrle vanje. Zvečer pa, kadar so se zadnji solnčni žarki poslavljali od solnčnic, — tedaj so sklonile težke cvetove in tako v nemi žalosti pre-

tik tira. Na obeh koncih so rasle mlade češplje z ravnimi debli in silile s tankimi vejicami prav pod streho. Poleg tega se je razprostiral na levi strani hišice vrtič, obkrožen z leseno ograjo, kjer so med solato in drugo zelenjavo rasli grmiči rdečih in rumenih georgin, resedice in nekaj rdečih nageljnov.

Fotogr. Ant. Gregorc.

Pogled s Kredarice na Suhi plaz.

bile vso noč. Ko je zjutraj prodril do njih prvi solnčni žarek, so jele vzdigovati druga za drugo glave, in solnčni žarek jim je poljubljajal po vrsti rosnate solze raz žarečica...

Večerni vlak je oddrdral mimo čuvajnice. Ropot je polagoma potihnil, rdeča luč na zadnjem vozu je izginila za ovinkom, belkasti oblački dima so še plavali nekaj časa nad tirom in se počasi poizgubili v ozračju.

Resec je odprl zavoro in odšel počasnih korakov proti čuvajnici, ki je stala na rebri

Resec je stopal po pesku mimo vodnjaka z velikim kolesom in zavil ob vrtiču na spodnjo stran hišice. Tu je stala zraven gredice s solnčnicami lesena klopica z naslonjalom. Resec je sedel nanjo. Potisnil je čepico globoko na čelo in strmel pred-se v dolino. Poteze na obritem, zagorelem obrazu so se mu nehoté poostrele, cel izraz je bil nekako mučen.

Doli pred njim se je med njivami in travniki razprostirala vas: majhne, s slamo krite hišice med gostim sadnim drevjem; iznad slemen se je vzdigal sivkast dim. Malo

na strani od vasi, na vzvišeni ravninici, je stala cerkev z rdečebarvanim zvonikom in pokopališčem.

Resec se je sklonil naprej in srepo uprl pogled na pokopališče —; iskal je z očmi sinovega groba. Toda bilo je že pretemno za njegove stare oči. Tako-le ob solnčnih dnevih, kadar ni padala ravno senca na grob, se je pa od tukaj gori prav razločno videla tam ob pokopališkem zidu rjava, ilovičasta prst; tudi venec na njej se je razložil. Zato je Resec že tri dni sem — odkar so mu pokopali sina doli pri cerkvi — vse proste ure presedel tu pod hišo, na klopi ob solnčnicah, in zrl tjadoli, na — grob. Tukaj se je zdel sam sebi nekoliko blže sinu in je laže prenašal izgubo.

V hiši pa ni mogel strpeti; posebno v prvi sobici, kjer je ležal sin v bolezni, mu je bilo neznosno. Prazna postelja ob steni, prazne in napol prazne steklenice z zdravili na oknu, polica z naprašenimi knjigami, — vse je zbujalo v njem mučne spomine. Tu ob tej postelji je prečul Resec, utrujen od dnevne službe, marsikatero dolgo noč, da bi privoščil počitka ženi, ki je bila že tako vsa iz sebe. In te knjige na polici! Kolikokrat jih je Resec, posebno zadnje tedne, prelagal in prenašal sinu na posteljo ...

„Oče, prosim, dajte mi ono-le knjigo.“

In Resec je šel in mu jo prinesel. Sin jo je odprl, zrl vanjo nekaj časa, pa jo je kmalu odložil in utrujen zatisnil oči.

In za nekaj časa zopet:

„Prosim, oče, še ono-le — z rjavimi platnicami.“

„Pa pusti rajši, kaj se boš trudil; — boš pa potem zopet, ko boš zdrav.“

„Ne, ne, — oče, moram, če ne preveč zaostanem v šoli in izgubim leto.“

Revež je še vedno upal, da bo ozdravel...

Toda pred tremi dnevi so ga odnesli tja doli k cerkvi, in ž njim vse lepe upe, ki sta jih gojila Resec in njegova žena za prihodnost. Ostala sta sama ...

Resec se je otresel teh mučnih spominov. Prižgal si je pipo in puhal dim pred-se,

kakor bi hotel z dimom odpoditi tudi spomine. Dimasti kolobarčki so se pač porazgubili v večernem vzduhu, — toda spomini se niso dali odgnati, ampak so se mu usiljevali vedno iznova.

V tem se je začul iz veže glas njegove žene.

„Oče, kje si?“

„Hoj, hoj“, odzval se je Resec.

Kmalu nato je prišla iz veže slabotna, upognjena starica bledih lic.

„Ti, oče, večerja je pripravljena“, je dejala in sedla na klop zraven moža. Ta je na lahno pokimal.

Ona je molčé obsedela, roki je držala sklenjeni nad kolena. Zrla je mirno tja doli nekam v dolino — morda je tudi njej nehoté uhajal pogled tja doli na pokopališče — k sinu. Solnce je stalo že nizko; iz daljave sem so vstajale temne sence, prihajale vedno bliže in pregrinjale vso pokrajino. Nebo je bilo prepreženo z malimi oblački, ki so na zahodu žareli v rožnati svetlobi, proti vzhodu pa prehajali v vijoličasto.

Starica si je jela brisati solze.

„Kaj jočeš?“ je dejal Resec skoro trdo in potegnil dima, da bi skrnil ginjenost, ki se je tudi njega polaščala.

„Oh, pusti me, saj veš, da mi je hudo“, odgovorila je ona in zaihtela.

Solnce je tonilo. Na solnčnicah zraven klopi se je mudil samo še en žarek; migotal je od cveta do cveta, kakor bi se poslavljaj. In solnčnice so utripale z listjem in pokimavale s cvetnimi koški v slovo. Tudi ta poslednji žarek je izginil — težki cvetovi so se žalostno pobesili, kakor bi jih bolela ločitev...

Resec se je sklonil nazaj in jih opazoval. Zdelo se mu je, kakor da razume to šepetanje solnčnic v večernem vetru. „Glej, kako se težko ločimo od solnca — kakor vidva od sina. Toda me se tolažimo s tem, da se ne ločimo za vedno, kajti jutri bo solnce iznova izšlo — in zopet se bomo videli — a vidva — — —?“

Solnčnice so šepetale dalje. Resecu pa se je porajalo nekaj novega v duši, neki občut, prijeten in mehak ga je prevzel vsega.

Up, katerega mu je prevelika žalost uspevala, zbudil se je v njegovem srcu z novo močjo. Trdi izraz na obrazu se mu je oblažil, obrnil se je k ženi in dejal mehko: „Ti, ne jokaj — saj se bomo zopet videli...“

Starica se je vzdramila in pogledala kvišku; na modrem nebu so se vžigale prve

zvezdice, druga za drugo, migljale so prijazno izza oblakov in postajale vedno gostejše. — Na zemljo je pa legel mrak. Po travi pred čuvajnico so čvrčali murni, netopir je zafrfotal okrog mladih češpljevih vrhov.

Stara dva sta odšla počasi v hišo.

O šahovi igri.

Sestavil E. I.

Cenjeni bravec je že gotovo videl dva človeka, sedeča zamišljena ob čveterooglati deski, sestavljeni iz samih belih in črnih čveterokotnikov in na njej razne figure, katere je sedaj ta sedaj oni premaknil sem ali tja. Uganil je tudi, da onadva igrata, ob enem pa sam izrekel ali pa slišal besede: To mora biti pa strašno dolgočasna igra, ker si igravca le ubijata glavo, ne da bi količkaj govorila. V prvi sodbi ima bravec prav: res igrata šahovo igro ali šah. V drugi sodbi se je pa popolnoma zmotil, ker tako more soditi le človek, ki šaha ne pozna.

Šahova igra je izmed najzanimivejših in najduhovitejših iger. Pri njej ne odločuje končnega uspeha ali neuspeha slepa sreča ali spretnost, kakor pri vseh drugih igrah; marveč, ker imata nasprotnika popolnoma enake moči, vodi ju do zmage edino le bister um. Temeljiti poznavavci te duhovite igre je ne smatrajo kot igro, ampak jo imajo za umetnost, nekateri celo za znanost. Res je šahova igra „kraljica“ med vsemi igrami. Da more cenjeni čitatelj sam presoditi vsaj nekoliko njeno vrednost in veljavo, hočemo v kratkih potezih načrtati to igro in njeno zgodovino.

Šahova igra nam predstavlja bitko med dvema enako močnima vojskama. Kakor na resničnem bojišču zmaga oni vojskovodja, ki zna razsodno in premišljeno in kolikor možno brez velikih napak voditi svojo armado ter porabiti v svojo korist vse napake,

storjene od nasprotnika, — tako se veseli končne zmage na bojnem polju šahove deske tudi le igravec, ki vodi umno in previdno svojo armado.

Pri šahovi igri je bistveno to, da predstavlja boj dveh enako močnih nasprotnikov. Bojno polje je štirioglati, tako imenovana šahova deska, ki obstoji iz 64 (osemkrat osem) čveterokotnikov, ki so beli in črni; pred igro se deska postavi tako, da ima vsak igravec spodaj na desni vedno belo polje (bel čveterokotnik). Če se deska postavi drugače, ni igra pravilna in ne velja. Vojska vsakega igravca pa šteje 16 kamnov ali figur, namreč: kralja, kraljico (damo), dve trdnjavi, dva tekača, dva skakača (konja) in osem kmetov. Figure, izvzemši kmete, se nazivajo običajno tudi „častniki“.

Figure se postavijo na pravilno postavljeni šahovi deski na sledeči način:

